

Seadused ja käsud rahwakoolide ümbermuutmise tarwis Liiwi-, Cesti- ja Kuramaal.

Ministritekomite on pärast koolideministri aruande ettepanemist rahwaalgufekoolide walitfuseforra üle Liiwi-, Cesti- ja Kuramaa gubernangudes nõuiks wõtnud: komite poolt parandatud aegliste täiendawa eeskirjade proowi Liiwi-, Kura- ja Cestimaa algufekoolide walitfufe tarwis Majestät Keisrile Kõigefõrgema käsuandmise tarwis ettepanna ja Kõigefõrgemat lubaandmist nende eeskirjade maksmapanemise tarwis paluda.

Keisriherra on ministritekomite otsuse heaks tunnistanud ja on see aegliste täiendawa eeskirjade proow 17. meikuupäewal 1887 Gatschinas Majestät Keisri poolt läbiwaadatud ja kinnitatud saanud.

Algufekirja peal seisab kirjutatud: „Keisriherra on (järgmise) läbiwaadanud ja Kõigefõrgemalt kinnitanud, Gatschinas, 17. meikuupäewal 1887.“

Allakirjutatud: Ministridekomite asjade walitseja, riigifekretär A. Kulomsin.

Neglijed täiendawad eeskirjad algufekoolide walitsemise tarwis Liiwi-, Kura- ja Cestimaa gubernangudes.

§ 1.

Kõigefõrgemalt 26. näarikuupäewal 1887 kinnitatud riiginõukogu heaksarvamise põhja peal Tartu koolikonna algufekoolide ülewaatamise sisseseadmise üle saawad Liiwi-, Kura- ja Cestimaal mitme nime all olewad koolideministeriumikonna päralt alamad koolid rahwakoolidirektori ja rahwakoolideülewaatajate alla pandud. Sellepärast antakse gubernangukoolidirektoride ammetiga ühendatud õigused ja kohused algufekoolide walitfufe tarwis rahwakoolidirektori kätte, kes otsekohe Tartu koolikonna hoolekandja alla seatakse. Nende koolide kohta käidawad maakonnakoolideülewaatajate õigused ja kohused lähewad rahwakoolideülewaatajate kätte, kes omalt poolt direktori alla on seatud.

§ 2.

Rahwakoolidirektori ja rahwakoolideülewaataja alla Baltimaal pandud koolide, nimelt Grefaõigeusu ja Ewangeliumi-Lutheruse maarahwakoolide üle, kelle walitus seaduse järel iseäraliste, all pool § 3 ja 4 sees nimetatud asutuste kätte on antud, walitsewad rahwakoolidirektor ja rahwakoolideülewaatajad nende asutustega ühtlasi nende tarwisolewa seaduste, kui ka eesseisawa eeskirjade põhja peal. Teised algufekoolid niihästi linnades, kui linnadest väljas on ainult rahwakoolidirektori ja rahwakoolideülewaatajate all, ja nimelt õpetusekonna tarwis olewa seaduste põhja peal, kusjuures siiski kooliammetiwendadekondade kätte nende eeskirjade läbi ettenädatud piirete sees koolideasjade walitfujest osawõtmise linna paikades alahoitud jääb.

§ 3.

Rahwakoolidirektor ja rahwakoolideülewaatajad saawad Grefaõigeusu maarahwakoolide ülewaatamise ja nende walitfufe kohta osawõtmise poolest needsamad õigused, nagu need tänini nende koolide ülewaatajatel olid. Pealegi on rahwakoolidirektor Grefaõigeusu maarahwakoolide asjade nõukogus liikmeks.

§ 4.

Ülemmaakolikohus ja maakonnamaakoolikohtud Liiwimaal, ülemmaakoolikohtud ja kihelkonnakoolikohtud Kuramaal ja Cestimaal, kelle walitfufe all Ewangeliumi-Lutheruseusu maarahwakoolid nimetatud gubernangudes seisawad, niisama ka nende koolikohtute allaseatud koolide kohalised walitfused on koolideministeriumi walitfufekonna all.

§ 5.

Rahwakoolidirektor on niihästi ülemmaakoolikohtu liige Liiwimaal kui ülemmaakolikohutute liige Cesti- ja Kuramaal; niisama on rahwakoolide-

ülewaatajad oma ülewaatamisefonna piireset olewa maakonnakoolikohtute ja kihelkonnakoolikohtute liikmeteks. Peale selle saab iga § 5 sees nimetatud asutustele weel üks õpetuswalitsusfonna asemelolija Tartu koolikonna hoolekandja walimise järele liikmeks nimetatud.

§ 6.

Koolikohtute liigeteseis, õigused ja kohused Valtimaa linnades, mis asjaajamise walitsuse tarwis linnade ja kohaliste koguduste kulu peale peetawa koolide peale alustatud on, niijama kaa nende kohtute puutumised kooliülematega, seatakse selle maa igas linnas ilma wäljawõtteta Kõigefõrgemalt 4. Jaanikuupäewal 1820 finnitatud Tartu koolikonna koolide põhjakirjade järele korrale, kusjuures järgmised seadmisjed tähele panna tulewad:

a) Kohtutele liikmeteks olewad õpetuskohtukonna asemelolijad nimetab koolikonna hoolekandja; b) koolide seltsi järele, kelle tarwis need kohtud seatud on, ja nende koolide õppijate sou ja usu järele saadetakse koolikohtutesse Ewangeliumi-Lutheruseusu kirikuõpetajate ehk nende asemele teiste usu waimulikud koolikonna hoolekandja ja nende ülemate wahel kokkuleppimise järele; c) need koolikohtud, mis üfsiku alama kooliasutuste tarwis iseäraliste põhjuskirjade peal nende õutuste tarwis siseseatud on, jääwad seisma, astuwad aga oma õiguste ja kohustega 4. Jaanikuupäewal 1820 wäljaantud üleüldise koolipõhjuskirja, kui kaa nende täiendawa eeskirjade alla; d) need koolikohtud, kellel peale alama kooliasutuste asjade walitsusest osawõtmise weel kestmise kooliasutuste iseäraliste põhjuse- ja eeskirjade põhja peal niijuguste asutuste walitsusest osawõtmine lubatud on, hoiawad selle õigusest osawõtmise, kusjuures nad oma tegewuses täieste nimetatud põhjuse- ja eeskirjade järele peawad käima; alama asutuste asjus on seda seltsi kohtud, mis nende liigeteseisu, õiguste ja kohuste külge puuduwad, 4. Jaanikuupäewal 1820 wäljaantud põhjuskirja, kui kaa nende täiendawa eeskirjade alla heidetud.

§ 7.

Nende eeskirjade § 4 sees nimetatud koolikohtute kousolekuteft wõtawad alguskoolide asjus rahwakoolidedirektor ehk rahwakoolide ülewaatajad päraltolemise järele, peaksid need inimesjed agga mitte wõimata tulla, siis teised koolideministeriumi asemelolijad oja. Kui maakonnamaakoolikohtus ehk kihelkonnakoolikohtus niijuguste alguskooliasjades, mis õpetuseolu ehk koolmeistrite ammetisjepanemise, teisekohtasaatmise ja lahtilastmise kohta käiwad, rahwakoolidedirektor ehk tema äraolemise ajal teine koolideministeriumi asemelolija seda mitte wõimalikufs ei arwa, ennaft teiste liigete

arwamise healtepaljusega ühendada, siis antakse see asi päraltolemise järele ülemamaakoolikohtu läbikatsumise alla. Selljamal wiisil, peaks ülemamaakoolikohtus ülemalnimetatud asjus rahwakoolidedirektoril ehk tema äraolemisel teine koolideministeriumi asemelolijal mitte wõimalik olema, healtepaljuse arwamisega ühes nõuus olla, paneb koolikonna hoolekandja selle asja oma arwamisega koolideministri otsuseandmise alla.

§ 8.

Raebdujed ülemamaakoolikohtute otjüste üle niijugustes alguskooliasjus, mis õpetuse, koolmeistrite ammetisjepanemise, teisekohtasaatmise ja lahtilastmise ja üleüldsi asjade külge puuduwad, mis koolides õpetuse ja kaswatamise paraja edenemise peale mõjuwad, pannakse koolideministri, kõigis teistes asjus sellewastu walitseja jenatikohtu 1. jau ette.

§ 9.

Peaksiwad juba olewad Ewangeliumi-Lutheruseusu ja Roma-katholiti wallakoolid maawaldade soowimise peale üheklassiga ehk kaheklassiga, 4. Jaanikuupäewal 1875 nende koolide tarwis antud juhatusetäsu järel koolideministeriumi maarahwakoolideks ümbermuudetud saama, — siis on kohaliku waldade kohus neid koolisid ülewalpidada niijama kui wallaliigete lastel neis koolides käia sellejama põhja peal, nagu wallakoolidel on. — Seesamasuguse põhja peal ontakse maawaldade hooleks, oma kulu peal kooliülemate loaga kaheklassiga ja üheklassiga nimetatud wiisi maakoolisid seaduses nõutud wallakoolide asemele asutada. Niijama wõiwad waldade, kui kaa üfsiku, koolide ülespidamisest osawõtija inimeste soowimise peale Ewangeliumi-Lutheruseusu ja Romakatholikiusu kihelkonnakoolid niijugusteks koolideministeriumi kaheklassiga ja üheklassiga koolideks ümbermuudetud saada.

§ 10.

Ewangeliumi-Lutheruseusu ja Romakatholikiusu rahwa kirikuõpetaja ülewaatamise all on koolideministeriumi kaheklassiga ja üheklassiga maakoolides wõõra usu rahwa tarwis antud üleüldise seaduse põhja peal jeda usku laste õpetus ja usuõpetuse järel kaswatamine.

§ 11.

Maarahwa koolides, nimelt Ewangeliumi-Lutheruseusu ja Romakatholikiusu wallakoolides ja Grefadigeusu abikoolides, niijama kaa koolideministeriumi üheklassiga ja kaheklassiga koolide esimeses klassis on õpetus kõigis asjus tarwituse järele Wene-, Cesti- ehk Lätikeele selle mõdduga, et wiimjel kooliaastal õpetus kõigis asjus Wenekeele peab antud saama, wäljawõetud on usuõpetus ja kirikulaul, mis õppijate emakeele s. o. rahwa järel Wene-, Läti- ehk Cestikeele wõiwad õpetatud saada

maakihelkonnakoolides jellewastu ja ülemalnimetatud kahelklassiga koolide teises klassis on õpetus ilma õppijate usu ja sugu peale vaatamata kõigis asjus Benefeele, wäljawõetud on usuõpetus ja kirikulaul, mis neis koolides õppijate emakeele wõiwad õpetatud saada. Linnakohtades alguskoollides, olgu nad 4. Jaaniku päewal 1820 ja 31. meikuu päewal 1872 wäljaantud üleüldiste põhjusekirjade põhja peal, iseäraliste, mõne kooli tarwis iseäranis antud põhjusekirjade põhja peal asutatud, wõiwad usuõpetus ja kirikulaul õppijate sugu järele niihästi Benefeele, kui ka Saksa-, Gesti- ja Läti keelele õpetatud saada, kõiges teistes asjades on õpetus Benefeele, Gesti, Läti ja Saksa õppijate emakeele abiga õpetuse esimeste jammude peal.

§ 12.

Õpetuseasjade piire alamas koolides kinnitatakse eeskirjadega, mis koolideministeriumi poolt wäljaantakse. Niijama pruugitakse neis koolides üksnes niisugused õpetuseraamatud ja õpetuseabinõud, mis koolideministeriumi ja päraltolemise järel waimuliku ülemate poolt heaks kiidetud on. Juhatuselkäjud, teenistuseeskirjad ja seadused, mis Ewangeliumi-Lutheruse usu maarahwakoolide ülemamaakoolikohtu poolt nende koolide seadmise tarwis antakse, tulewad koolideministeriumi poolt kinnitada.

§ 13.

Alama koolide koolmeistriteks wõiwad üksnes Wene alamad ja nimelt üksnes niisugused olla, kes pärast õpetuseaja lõpetust sellesse puntuwates koolides ehk pärast iseäralist läbitatsumist selle õpetuskonna tarwis ettekirjutatud korda koolmeistriametile üle tunnistusekirja on saanud, nagu see selle koolmeistriametile pidamiseks neis koolides tarwis on, kus need inimesed õpetust anda soowivad. Esiotsa koolmeistrite ametissepanemine Ewangeliumi-Lutheruse usu maakoolide peale ja nende ametist lahti lastmine on rahwakoolide ülewaatajatele lubatud, kes oma seadmisel maakonna maakoolikohtutele ehk kihelkonnakoolikohtutele teada annawad. Ülewalnimetatud maakoolide koolmeistrite kindel ametisefinnitamine ja nende kindel lahti lastmine tuleb ülemamaakoolikohtu läbi kihelkonnakoolikoht-

tute ja maakonnamaakoolikohtute läbi. Romakatholiki ehk teiste wõõra uskude koolmeistri maarahwakoolide peal lajewad rahwakoolideülewaatajad ametisse ja sellest lahti; nende kinnitamine ja lahti lastmine tuleb koolideülewaatajate ettepanemise peale direktori läbi. Linnakohtas alama koolide koolmeistrid walib rahwakoolidirektor ja Tartu koolikonna hooletandja kinnitab nad ametisse ja lafeb sest lahti 4. Jaaniku päewal 1820 wäljaantud koolipõhjusekirjade, kui ka Kõige kõrgemalt 31. meikuu päewal 1872 linnakoolide tarwis kinnitatud põhjusekirja järele.

§ 14.

Rahwakoolidirektor ja rahwakoolideülewaatajad waatawad nende alla pandud koolide olu ja tegemise üle niihästi oma filmaga nende waatamise, kui ka iga kooli juhataja koolmeistri teatuste abiga, kes omalt poolt koolideülewaatajate otsekohe juhutamise all seisawad ja nendele antud kõige seadmiste järele tegema peawad.

§ 15.

Ülewaatamise juures tähele pandud puuduste üle neis koolides, mis iseäraliste, nende eeskirjade § 4 sees nimetatud asutuste walitsuse all seisawad, teatawad direktor ja koolideülewaatajad päraltolemise järel nende asutustele, ehk aga nad annawad tarwilisel korral omalt poolt märgatud puuduste kõrwalheitmise tarwis käsku, kui nad neid käskusid nimetatud asutustele teatawad.

§ 16.

Kõige asutuste kohus on ülepea, selle walitsuse all maaalgusekoolid Balti gubernangudes seisawad, ja niijama koolikohtutel linnakohtades, kõige oma käes olewa wõimusega rahwakoolidirektori ja rahwakoolideülewaatajaid nende ameti täitmise sees nende alla pandud koolide walitsamise juures kuidagi kord ja kohus aidata.

Allakirjutatud: Koolideminister, riigisekretär
J. Deljanow.

(Seadusefogu nr. 560 all, 1887 aastal.)

Wäljaandja ja toimetaja J. Nebocat.

Mein

„Eitnisch-deutsches Wörterbuch“

ist für 1 Rbl. 50 Kop. durch jede Buchhandlung zu haben.

J. Nebocat,

Redacteur und Herausgeber des „Ründja“ in Riga.

Печатать разрешается. 21-го Июля 1887 г. Рижский старший полиціймейстеръ Власовскій.

Trükitud Staħli (R. Rueħ) juures. Rias, domiplatšil nr. 11/13.

